

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

I. Ἀπολογία, sive notitiam nostri.

II. Χριστολογία, sive notitiam Christi.

J. J.

Exegesis.

Sicut post Solem non majus lumen in firmamento est, quam luna: sic etiam post religionem veram & beatificam, non præstantior in Ecclesia ordinatio est, quam sacrum conjugium. Sine quo non modo orbis terrarum incultus & Ecclesia solitaria: sed & cælestis hereditas, quam filius Dei pretiose acquisivit & reposuit nobis, nimis remota maneret. Propterea Christus ante octiduum in templum sese præsentavit, tanquam summus novi Testamenti Pontifex, quem necessario esse oporteat, in iis, quæ Patris sui sunt. Jam ut hospes invitatus accedat nuptias in Cana Galileæ, manumque largissimam, & nunquam terminandam ita aperit, ut divino & celebratissimo miraculo creaturam mutet, & è naturali aqua vinum COS eliciat.

Notitiam nostri hinc studemus, quando intuemur:

I. *Nuptialem festivitatem.* Die enim tertia nuptiæ factæ sunt, in Cana Galileæ: & erat mater Jesu ibi. Vocatus autem est Jesus, & discipuli ejus ad nuptias. Quæ hæ nuptiæ fuerint, non exprimitur. Beda & Rupertus, sponsum Johannem Evangelistam fuisse autumant, Christumque ideo accessisse nuptias, ut impediret eas, quo Johannem ad Apostolatam adhibere posset. At vanum hoc est: nullum enim Christus hic objecit obstaculum: sed potius nuptias promovit, & præclaro miraculo adprobavit. Nicephorus, Simonem Apostolum sponsum esse vult, quia Cananæus vocatur, Matth. 10. v. 4. Alii alias specu-

lationes habent, re in hunc usque diem incerta. Id ex textu colligi potest, quia mater Domini nuptiis interfuit, & quasi prima conda existit, Neo-nymphos ipsi sanguine junctos vel familiares fuisse.

Certissimum est, neogamos honestos & pios homines fuisse, quia ita decenter conjugium hoc inchoarunt, Christus quoque cum Apostolis in hisce nuptiis comparuit:

Hic probent se Neo-nymphi, utrum & ipsi, expectatis nuptiis virginitatem integram & illibatam servaverint? Sæpius enim accidi, tunc nonnulli, sponsalibus celebratis, carnali copula commisceantur, non expectato definito nuptiarum die: quo ipso haud leve peccatum illi incurrunt. Etsi enim jam tum matrimonium est coram Deo, quando sponsus & sponsa, cum parentum consensu, aut eorum, qui loco parentum sunt, dextras junxerunt, nuptiæ autem & publica copulatio, Ceremonia tantum Ecclesiastica sit: at tamen jam tum in Veteri Testamento, inter sponsalia & nuptias discrimen observatum esse, constat. Exempla vide sis, Gen. 19. v. 14. Gen. 29. v. 20. Jud. 14. v. 4. 1. Sam. 18 v. 21. 28. Matth. 1. v. 18.

Eo quoque lex spectat, qua illi, qui uxorem sibi recenter despondit, immunitas belli conceditur, ne forte in acie moriatur, & alius accipiat eam. Deut. 20. v. 7.

Hæc ordinatio in Ecclesiam, Novi Testamenti quoque introducta, & in hunc usque diem sacra tertia servata est. Unde Augustinus: *Institutum est, ut jam pacta sponsa non tradantur statim, ne vilem habeat maritus datam, quam non suspiravit sponsus dilatare.* Propterea quoque tribus vicibus publice illi proclamantur, ut si quis causam justam interpellandi habeat, ea uti possit:

I

possit:

possit: ex quo sponte consequitur, quod interea castitatem illibatam servare debeant, secus enim proclamatio frustra fieret. Imo oia de causa fertis redimiri ad templum pergunt novi nupti, ut ostendant, se usque ad id tempus victores fuisse cupiditatum, ut Chrysostomus loquitur. In Ecclesia enim omnia *εὐχρηστώσως ἔργα* fieri debent, 1. Cor. 14. v. 40. Et qui matrimonium contrahit, faciat, id in Domino. 1. Cor. 7. v. 39. Tob. 6. v. 16.

Cum precibus proinde & in timore Domini connubia inchoanda sunt, Ps. 128. v. 1. 5.

Dimidium facti, qui bene cepit, habet.

II. *Mariae Curiositatem.* Simulac enim illa vinum defecturum animadvertit, in tempore inopiae huic consultum vult, ut ne Neogami labe sinistrae alicujus fama conspergantur. Filio igitur suo rem exponit, de quo haecenus mirabilia multa viderat: quod, ut B. Lutherus conjicit, matri suae aquam petitorus, non semel vinum attulerit. Hinc optima spe laetatur, cum vini quoque deficientiae consulturum esse. Neque in hac parte peccat, in arumnis enim proxima via ad Christum sit oportet, qui est magister salvationum, Esa. 63. v. 2. sciens suos et tentatione liberare, 2. Pet. 2. v. 9. At in hoc delinquit quod Christo tempus & modum in iuvando praescribere vult, unde etiam Christi reprehensionem non sine causa incurrit. Deus enim noster agens liberrimum est, Psal. 135. v. 6. nec sibi praescribi vult:

Scit ipse tempus optimum,
Expurgavit Nobisque nullum dat malum,
fraudum Spes haec reposita nobis.
Hoc ipsi confidamus.

Er weiß wohl wanns am besten ist /
 Er braucht an uns kein Argelst /
 Des sollen wir ihm trauen.

Mirabile facit consilium, & magnificavit sapientiam, Esa. 28. v. ult.

Hic examines velim te, mi Christiane! an non & tu in hoc nonnunquam deliqueris, ut in calamitatibus constitutus, modum & tempus liberationis Christo praescriberis?

Hoc adeo rarum & infrequens non est. David, vir ad cor Domini id fecit, ante eum multi sanctorum fecerunt, & adhuc faciunt, quin & post eum porro facient. Non enim cogitationes Dei, cogitationes nostrae Esa. 55. v. 8.

Quando igitur auxilium suum differt, sanctas & socraticas suas causas habet, & primo quidem, ut nos probet, & ad rogandum provocet, ut Hieronymus scripsit, Esa. 29. v. 17. Deinde ut fidem perentium in abscondito prius revelet, & tum demum nos curet, juxta Chrysostomum. Tob. 12. v. 7. Tertio, ut ejus non nostra voluntas fiat. Rogamus enim, Domine: fiat voluntas tua. Matt. 6. v. 10. Ideoque in spe & patientia expectare debemus. Bonum enim est praesolari cum silentio salutare Dei. Thren. 3. v. 26.

Quando Magnatibus terrenis supplicamus, auxilium eorumdem patienter expectandum est: multo magis auxilium Dei: qui quidem elemens & misericors respicit orationem humilium, Psal. 102. v. 18. & certum est cor eorum, quod auris ejus adierit, Psal. 10. v. 17. Interim tamen causas gravissimas habet, cur ad placitum nostrum non illico succurrat. Ne igitur praescribamus ei, nec impatienter feramus dilationem:

nem: sed in patientia dicamus: expecta Dominum, Psal. 28. v. ult.

III. *Hydriarum pluritatem.* Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ, secundum purificationem Judæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas.

Quales hæc hydriæ fuerint, hinc colligendum, quod Christus dicit: haurite & ferte arcestriclinio. Non igitur iis hauriri potuit, quali hydria mulier Samaritana usa est ad fontem Jacobi, Joh. 4. v. 28. sed adeo capaces fuerunt, ut ex iis alio vasculo hauriendum fuerit: singulæ enim capiebant metretas binas vel ternas, hoc est, amphoram vini, ut Lutherus in margine explicat. Has hydrias Christus primo aqua repleri jubet, qua in scripturis tribulationes & ærumnæ indignantur, Psalmo 69. v. 2. Deinde virtute sua divina transmutat in vinum generosissimum, ut iudicet, quod gloriam præcedat humilitas, Prov. 15. v. 33. seque ex multis aquis nos extrahere posse, Psal. 18. v. 17. & educere in refrigerium, Psal. 66. v. 12.

Si respicis œconomiam tuam, utique & tu has sex hydrias lapideas ordine suo dispositas, invenies. Sicut enim hebdomas sex dies habet, in quibus laboratur, Ex. 20. v. 9. sic sufficit diei malitia sua, Matth. 6. v. ult. Usque dum æternum illud sabbatum adveniet, quo calamitatibus liberati, habitamus in domibus pacis, Esa. 32. v. 19. Sabbathum ex sabbatho celebrantes, Esa. 66. v. 22.

Interea in conjugio inventibus familiaris est:

I. *Hydria paupertatis.* Ubi enim thalamus, ibi calamus, *Ehestand / Wehestand.* Jam vinum non habent, jam pa-

nem non habent, jam pecuniam non habent. Hæc hydria miserabilis est, pauper enim ubique jacet, Prov. 19. v. 4.

2. *Hydria firmitatis.* Neo-nymphi in Cana nuptias quidem cum valetudine commoda celebrarunt: vix tamen in fortuna hac diu persisterunt, morbi enim ubique locorum nos insequuntur, & modo maritum, modo uxorem, modo liberos invadunt, Sir. 40. v. 1. Exempla sunt, Hiob c. 2. v. 7. mulier hæmorrhousa, Matth. 9. v. 20. David, 2. Sam. 12. & seqq. Immittit hanc crucem Deus piis conjugibus, ut in mutuo adiutorio fidelem sibi invicem operam præstituri sunt, experiatur. Sir. 41. v. 23.

3. *Hydria rixositas.* Hac in parte vel sancti quandoque aliquid humani patiuntur, ut videmus in Sara, Gen. 16. v. 5. multo magis ibi vigere rixas, necesse est, ubi Esmodi fores panduntur per neglectum precum, & ejusdem obsequium. Ibi non mirum, omnia evanescere in œconomia, Jac. 3. v. 16.

4. *Hydria infidelitatis.* Quando enim Deus cum cruce & calamitatibus ingruit, sæpe fit, ut sanus conjux agroti nausea capiatur, ei miseriam suam exprobrans, ut Hanna Tobie c. 2. v. 23. aut solvat votum ad altare promissum, ut David, 2. Sam. 11. v. 4. aut alliciat juvenes, ut meretrix illa, Prov. 7. v. 10. Ubi hæc hydria est, ibi vinum gratiæ exsiccat. Job. 31. v. 11.

5. *Hydria sterilitatis.* Præcipuus matrimonii scopus est procreatio sobolis, Tob. 8. v. 19. Atqui sæpe evenit, ut Deus aliquamdiu benedictionem hanc differat, ut Abrahamo factum Gen. 15. v. 1. 2. Rachel, Gen. 20. v. 2.

Multi adhuc hodie de hydria hac con-

queruntur, thesaurizant enim, & ignorant, cui congregabuntur ea, Psal. 39. v. 7. Cum morte vero nomen & genus exstinguitur, cum è contrario parens, qui liberos obsequentes habet, in iis adhuc vivat. Sir. 30. v. 4.

6. *Hydria viduitatis.* Mors enim, quæ est ultima linea rerum, tandem conjuges divellit: modo viro præcedente & relinquente tristem Naemi, Ruth 1. v. 3. modo uxore præeunte, quam maritus oculis mædentibus ad tumulum prosequitur, ut Jacob Rachel Gen. 35. v. 9. modo liberis per obitum discedentibus, Tob. 10. v. 4. Has hydrias Christus replet usque ad summum.

Sed ut idem verbo suo, optimum vinum procuravit: sic mutatio dexteræ Excelsi, Psal. 77. v. 11. Et si conjuges ipsi confident, hydrias has, sale sanctissimi meriti sui temperaturus est, ad exemplum Elisæi, 2. Reg. 2. v. 21. & ipsis tanquam Deum diligentibus omnia in bonum operabuntur, Rom. 8. v. 28.

De Secundo.

Nunc ad alteram partem, progrediemur, *ἡ ἐπισημείωσις*, sive notitiam Domini nostri Iesu Christi meditatiuri. Is nobis in hoc Evangelio considerandus commendatur:

I. *Tanquam conjugii amator:* non enim saltem in nuptiis his, ut conviva apparet: sed manifestat quoque gloriam suam, dum inopiæ vini consulit, aquam in vinum mutando, quod nunquam fecisset, si status hic ei displicuisset.

Accedit, quod de virgine nasci voluerit, non quæ monialium instar virginitatem perpetuam vovit: sed viro desponsata fuit, a nomine Joseph, Matth. 1. v. 18.

Conjuges elegit in Apostolos, siquidem Petrus socrum habuit, Matth. 8. v. 14.

Conjuges docuit & cibavit, quinque virorum millia, exceptis mulieribus & parvulis, Matth. 14. v. 21.

Conjuges sanitati restituit, eorumque liberos adjuvit, ut socrum Petri, Matth. 8. v. 14. Viduam in Nain, Luc. 7. v. 15. filiam Jairi Matt. 9. v. 25. Regulum, Joh. 4. v. 50. Mulierem Cananæam, Matth. 15. v. 8. aliosque.

Conjuges ipsi servierunt in passione & morte, ut Simon Cyrenæus, qui crucem ejus tulit, Matth. 27. v. 32. Joseph ab Arimathea, qui corpus ejus de cruce sustulit & sepelivit, Joh. 19. v. 38.

Conjugibus à resurrectione sua apparuit, ut Mariæ uxori Cleopæ, & marito ejusdem. Merum quoque quo Pater cælestis conjugium muniverat, reparavit, quando adversus adulteria & scortationes præclare docuit, Matth. 5. v. 25. quin & libellum repudiî dirupit, qui tum valde usitatus inter Judæos fuit Matth. 19. v. 4.

Regnum item cælorum cum nuptiis comparat, Matth. 22. v. 2. summumque amoris sui in nos mysterium, sub amore sponsi delineat, Os. 2. v. 19. 20. Unde Paulus hoc exemplum omnibus conjugibus commendat, Eph. 5. v. 25.

Hoc solatio plenum est. Diabolus conjugium acerbissimo odio prosequitur, semperque excitavit, qui conjugium infamiz labe notatum iverint: sicut adhuc hodie Anti-Christus facit, 1. Tim. 4. v. 13. Sed S. S. Trinitas ab initio mundi huic statui patrociniū præstitit, quod facere quoque perget, usque ad diem novissimum. Pii itaque Christiani, calumniis Satanz illusis, si ad conjugium vocentur, animosecum Deo pergant. Sic

Deus